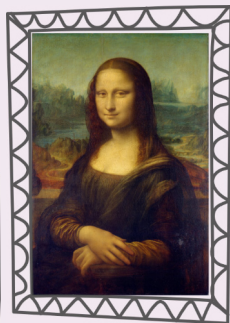
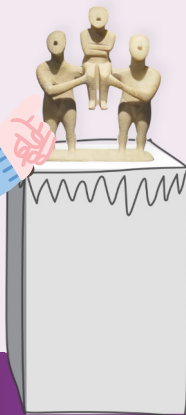
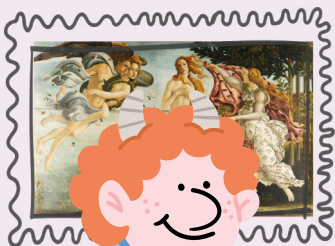

Wystawa edukacyjna dla dzieci

Odkrywcy Sztuki

śladami artystów

PRZEWODNIK DLA ODKRYWCÓW SZTUKI

Drodzy Rodzice i mali Odkrywcy! Zapraszamy Was na wyjątkową, artystyczną podróż do przeszłości dalszej i bliższej – wystawę „Odkrywcy Sztuki: Śladami Artystów”!

Czym jest sztuka? Oczywiście to obrazy, rzeźby, rysunki, grafiki, architektura. Ale sztuka to też historie opowiadane przez artystów za pomocą farb, kamienia, szkła, drewna, a nawet dziwnych przedmiotów codziennego użytku! Dzisiaj będziemy skakać po tysiącach lat, odkrywając, jak sztuka zmieniała się – od malowideł jaskiniowych, aż po rzeczy, które wyglądają jak czysta zabawa! Dowiemy się:

- co było ważne dla artystów w różnych epokach?
- dlaczego artyści tworzyli dzieła?
- jakimi materiałami i technikami się posługiwali?

W tej niezwykłej podróży towarzyszy nam nasz specjalny gość: **Satyrek!** Ten mały figlarz pochodzi z kamiennej rzeźby – niewielkiej fontanny, którą możecie zobaczyć pod Zamkiem Sułkowskich autorstwa Mieczysława Hańderka. Satyrek tak się nudził, że postanowił ożyć, założyć współczesne ubrania i ruszyć z Wami na wielką wyprawę.

UWAGA! NA WYSTAWIE PANUJĄ INNE ZASADY NIŻ W MUZEACH!

Ta wystawa jest inna niż wszystkie! Mamy tu specjalne reguły, dzięki którym sztuka stanie się prawdziwą przygodą.

- Dotykajcie i odkrywajcie! To jest wystawa, na której można używać rąk! To najlepszy sposób, by poznać dzieła.
- Uruchomcie wszystkie zmysły! Sztukę można poznawać nie tylko wzrokiem, ale też słuchem, dotykiem i ruchem!
- Bawcie się sztuką! Zapraszamy do eksperymentowania i działania. Jesteście Odkrywcami, a sztuka czeka, by ją odkryć! Wy też możecie być artystami!

Gotowi? Wejźdźmy do pierwszej sali!

PREHISTORIA

Właśnie wylądowaliśmy w Prehistorii! Odkryjemy, jak wyglądały najstarsze na świecie dzieła sztuki.

Sekrety malowideł jaskiniowych

Spójrzcie na wielką ścianę po prawej! Co malowali na ścianach jaskiń pierwsi artyści? To głównie zwierzęta: mamuty, konie, bizony. Ludzie prehistoryczni starali się je przedstawić jak najwierniej, pokazując ich ruchy, siłę i naturę. Stąd też nasza magiczna animacja, która je ożywia. Znajdziecie tam również inne motywy – kropki, znaki, symbole, a także dłonie – to jakby podpisy ludzi z tamtych czasów przypominające nam wszystkim, że istnieli.

Magiczna moc rysunku: Jaskiniowcy malowali nie tylko dla ozdoby. Oni wierzyli w magię! Myśleli: "Jeśli namaluję upolowanego mamuta, to magia sprawi, że w prawdziwym życiu też mi się to uda!". Obrazy były ich zaklęciem na udane polowanie.

Naturalne farby: Prehistoryczni artyści czerwony i żółty kolor robili z kawałków skał i ziemi zwanej ochrą. A czarny barwnik? Z węgla ze swojego ogniska!

Archeologiczne wykopaliska

Zamieńcie się w archeologów! Delikatnie grzebiąc dłońmi w piasku, szukajcie ukrytych prehistorycznych skarbów. Odkryjcie ich znaczenie i funkcje:

- **Groty i ostrza** – to spiczaste, ostre kawałki kamienia. Jaskiniowcy robili z nich ostrza i przywiązywali je do kijów, tworząc włócznie do polowania.
- **Wenus z Willendorfu** – mała, okrągła figurka kobiety. Był to rodzaj amuletu – magii, w którą wierzyli kiedyś ludzie. Duży, okrągły brzusek figurki miał sprowadzić dostatek jedzenia i pomóc kobietom mieć silne i zdrowe dzieci.
- **Idole cykladzkie** – płaskie, gładkie, eleganckie figurki. Najczęściej znajdowano je w grobach – mogły towarzyszyć zmarłym w podróży po śmierci.

Gotowi, żeby przenieść się do następnej epoki?

STAROŻYTNOŚĆ

Starożytny Egipt

Ciii... Właśnie weszliśmy do egipskiego grobowca! Zobaczcie te barwne malowidła na ścianach – to freski! Wszystko w Egipcie kręciło się wokół wiary. Wierzano w wielu bogów, a faraon był uważany za żywego boga, dlatego jeszcze za życia budowano dla niego ogromne piramidy.

Po co w grobowcach malowidła?

Egipcjanie wierzyli, że po śmierci czeka ich nowe, lepsze życie. Malowidła, takie jak te z grobowca urzędnika Menny, nie były dla oglądających, lecz dla duszy zmarłego. Pokazywały mu wszystko, co będzie potrzebne w tym nowym życiu: pyszne jedzenie, służbę i mile spędzany czas. Takie grobowce mogli mieć tylko najbogatsi! Możecie też zobaczyć, że te najważniejsze osoby o największej władzy są wyższe od innych!

Czas na egipską gimnastykę!

Popatrzcie, jak dziwnie stoją namalowane postaci! Egipcjanie mieli swoje zasady, tzw. kanon: głowa i nogi były zawsze z boku (z profilu), biodra ustawione pod kątem, a oczy i ramiona były pokazane z przodu.

Teraz wy spróbujcie! Ustawcie swoje stopy bokiem, odwróćcie twarz w tę samą stronę, ale obróćcie ramiona i klatkę piersiową w stronę fresku! Udało się? Brawo! Właśnie przyjęliście pozę starożytnego Egipcjanina!

Co się dzieje na zewnątrz grobowca?

Poszukajcie szczeliny w murze. Zobaczcie, jak wyglądało życie na zewnątrz: leniwie płynąca rzeka Nil, łodzie i ogromne, spiczaste piramidy.

Zabawa z pismem obrazkowym:

Egipcjanie używali obrazków zamiast liter – to hieroglify. Spróbujcie je ułożyć dzięki przygotowanym magnesom!

- **Słońce:** Oznaczało boga słońca, Ra, który był najważniejszym bogiem!
- **Kaczka:** Symbolizowała syna, ale też po prostu kaczkę.
- **Oko:** Oznaczało ochronę, a nawet dobre widzenie".

Starożytna Grecja

Witajcie w starożytnej Grecji! Grecy myśleli, że najważniejszy jest człowiek i harmonia.

Atena Partenos – Bogini, jak żywa

Spójrzcie na tę wielką rzeźbę! To Atena Partenos stworzona przez słynnego rzeźbiarza Fidiasza. Kim była Atena? Była to bogini mądrości, sztuki, rzemiosła, a także wojny! Ukazana jest z tarczą i w hełmie, a na wyciągniętej dłoni trzyma małą figurkę Nike – bogini zwycięstwa!

A teraz patrzcie! Nasza magiczna animacja sprawia, że biała, chłodna rzeźba nabiera kolorów! Często myślimy, że starożytne rzeźby od zawsze były białe, ale to tylko pozory! Kiedyś były bardzo kolorowe! Farby po prostu zmył czas.

Harmonia w architekturze

Możecie usiąść na kamiennych blokach tworzących półokrągły amfiteatr. Popatrzcie na kolumny po bokach. Wykonane są w tzw. porządku tokańskim, rozwiniętym z porządku doryckiego. Wyróżnia się on tym, że jego kolumny są gładkie, stoi na fazowanej bazie, a górna część – zwana głowicą – składa się z dwóch części – echinusa i abakusa. Architektura w starożytności też musiała być idealnie piękna!

Zabawa: zbuduj własną świątynię!

Po drugiej stronie sali widzicie zdjęcie wielkiej świątyni Partenon na wzgórzu Akropol!

Grecy byli bardzo wierzący i opowiadali sobie historie o wielu bogach i herosach – to Mitologia! Świątynie, takie jak Partenon (poświęcony Atenie), były domami dla bogów i miejscami, gdzie składano im dary.

A teraz czas na zabawę! Zbuduj własną świątynię z miękkich gigantycznych klocków! Macie kolumny, belkowanie (to, co leży na kolumnach) i tympanon (trójkątna góra). Jak myślicie, w jakiej kolejności trzeba je ułożyć? Popatrzcie na Partenon!

ŚREDNIOWIECZE

Witajcie w sercu średniowiecza, w przestrzeni przypominającej gotycką katedrę! Gdy tylko przekroczycie próg, otoczy Was uroczysta muzyka – dźwięki organów i chóru. Spójrzcie w górę! Zobaczcie kolorowe witraże – okrągłą rozetę tuż przy wejściu i łukowe okna z maswerkami, czyli dekoracyjnym kamiennym obramowaniem. Pochodzą one z gotyckiej katedry w Strassburgu i pokazują sceny z życia Chrystusa. Witraże gotyckie wypełnione są kolorowymi szkiełkami, które oświetlają wnętrze katedry niezwykłym, barwnym światłem – symbolem Boga. Katedry budowano tak, aby były strzeliste, ich wieże i sklepienia sięgały wysoko ku niebu.

Co kryją średniowieczne arcydzieła?

Iluminacje z modlitewnika „Bardzo bogatych godzin księcia de Berry”: Możecie na nich obejrzeć nie tylko sceny religijne, jak narodziny Jezusa, ale również zwyczaje i codzienne sceny z życia średniowiecznego dworu.

„Ogród rozkoszy ziemskich i rajszych” Hieronima Boscha: Przyjrzyjcie się temu niesamowitemu obrazowi! Bosch stworzył świat pełen dziwnych stworzeń, symboli i zagadek.

Fresk Giotta „Opłakiwanie Chrystusa”. Kaplica Scrovegnich w Padwie jest wypełniona wieloma pięknymi malowidłami Giotta opowiadającymi o życiu Chrystusa. Ten średniowieczny artysta pokazał ludzi z prawdziwymi, silnymi emocjami na twarzach.

 Czas na Wasze zadania w tej sali!

- **Średniowieczne inicjały:** Na stołach znajdziecie gotyckie litery, przypominające te z iluminowanych manuskryptów. Wybierzcie piękne, stylizowane litery, którymi zaczyna się Wasze imię i nazwisko i spróbujcie odrysować je na kartkach.
- **Układanie witraży:** Sprawdźcie, jak działają witraże! Używając kolorowych, przezroczystych folii, spróbujcie ułożyć barwny witraż.

RENEZANS

Renesans oznacza „odrodzenie” – to czas, kiedy ludzie znów zaczęli interesować się mądrością starożytnych, ale przede wszystkim... samym człowiekiem!

Człowiek witruwiański

Spójrzcie na ogromny rysunek po lewej: to „Człowiek witruwiański” Leonarda da Vinci. Zobaczcie, jak idealnie wpisuje się w koło i kwadrat – symbolizuje to harmonię i doskonałość ludzkiego ciała. Spróbujcie rozłożyć ręce i nogi w podobny sposób!

Arcydzieła i ich sekrety

Renesans to czas, gdy artyści dążyli do realizmu i wprowadzali niesamowite techniki:

- **„Szkoła Ateńska”** Rafaela Santi: Wszystkie linie architektoniczne schodzą się w punkcie zbiegu, tworząc iluzję niesamowitej głębi. To zasada perspektywy zbieżnej.
- **„Zwiastowanie”** Fra Angelico: Tu też architektura jest idealnie ułożona, by stworzyć realistyczną przestrzeń.
- **„Narodziny Wenus”** Sandro Botticelli: To powrót renesansu do mitologicznych opowieści. Zwróćcie uwagę na tło – im dalej, tym bardziej kolory błędną i stają się zamglone i zimne. To perspektywa powietrzna!
- **„Portret Małżonków Arnolfinich”** Jana Van Eycka: Spójrzcie, jak wiele jest tu szczegółów! Od psa, symbolu wierności, po lustro, odbijające scenę.
- **„Mona Lisa”** Leonarda da Vinci: Cały sekret tkwi w jej uśmiechu. Leonardo użył techniki sfumato (zadymienie), by bardzo delikatnie rozmyć cienie wokół jej ust i oczu. Dzięki temu jej psychologia intryguje do dziś.

Leonardo da Vinci: geniusz wszechstronny

Poznajcie najważniejszego geniusza: Leonarda da Vinci – prawdziwego człowieka renesansu.

- **Arcydzieła:** Obejrzyjcie reprodukcje „Mona Lisy” i „Ostatniej Wieczery”.
- **Pracownia mistrza:** Na biurku czekają modele wynalazków: projekt czołgu i helikoptera. Pobawcie się nimi!
- **Widok:** Spójrzcie przez okno na animację dawnej Florencji.

BAROK

Witajcie w sali sztuki barokowej, która kocha przepych, silne uczucia i niespodziewane efekty. Zobaczcie, jak artyści potrafili przekazywać emocje i opowiadać historie, używając sprytnych sztuczek ze światłem, cieniem i ruchem.

Barokowe arcydzieła

- „Panny Dworskie” Diego Velázquez: Spójrzcie na ten niezwykle grupowy portret! Królewska córeczka, służba, a w tle nawet sam malarz... i spójrzcie dobrze – w lustrze odbija się król z królową! Ten obraz jest jak wielka zagadka!
- „Święty Józef Cieśla” Georges de La Tour: Zwróćcie uwagę na to, jak artysta użył światła! Blask świecy pada tylko na konkretne postacie, tworząc głębokie cienie. To tak zwany światłocień – potężny sposób na podkreślenie skupienia i spokoju w tej rodzinnej scenie.
- „Powołanie świętego Mateusza” Caravaggia: Zobaczcie, jak mocno światło przecina ciemność! To światło to nie tylko blask słońca – to symbol wezwania do zmiany życia. Jak myślicie, na kogo ono wskazuje?
- „Alegoria malarstwa” Jana Vermeera: Na końcu sali czeka na was magiczna scena, która wygląda jak fotografia! Malarz używał urządzenia optycznego – camera obscura dla tego efektu. Był mistrzem w oddawaniu detali i faktury.
- „Straż nocna” Rembrandta: Na wyjściu ten ogromny obraz wita nas pełnym ruchem i gwarą momentem! Nic nie jest tu statyczne. Rembrandt stworzył scenę pełną energii, z mnóstwem postaci, które zdają się wyskakiwać z płótna. To esencja barokowego dramatyzmu.

Czas na zabawę w barokowy portret!

Podejdźcie do wieszaków. Wybierzcie barokowy strój lub element ubioru. Teraz stańcie w przygotowanej ramie i spójrzcie w lustro. Specjalne oświetlenie stworzy na waszej twarzy i stroju silne kontrasty – jedne części będą jasno oświetlone, inne pozostaną w głębokim cieniu. Właśnie tak artyści baroku tworzyli nastrój, dramatyzm i podkreślali emocje na twarzach portretowanych osób.

REWOLUCJA PRZEMYSŁOWA

Właśnie opuszczacie salę baroku i wkraczacie do świata, który pędzi! Witamy w czasach rewolucji przemysłowej. Zobaczcie, jak bardzo zmieniło się życie!

Co tu było rewolucyjne i wpłynęło na sztukę?

- **Miasto – Masa – Maszyna:** Nagle miasta stały się ogromne i pełne ludzi. Artyści, tacy jak futuryści, zafascynowali się ruchem, prędkością i gwarem. Wszystko jest dynamiczne, jakby w ciągłym biegu!
- **Lokomotywa parowa, fabryki i tkackie maszyny:** Zamiast ręcznej pracy – mamy silniki i maszyny! Fabryki to nowe katedry, a dym z kominów staje się nowym, inspirującym krajobrazem.
- **Elektryczność na ulicach:** Pojawienie się światła elektrycznego zmieniło wszystko! Nagle wieczory stały się jasne i dłuższe, a ludzie po zmroku nie tylko mogli pracować, ale prowadzić też nocne życie. Artyści, jak John Atkinson Grimshaw, próbowali uchwycić ten klimat nocnego, żyjącego miasta.
- **Samolot, balon i nowa perspektywa:** Spójrzcie w górę! Wynalezienie balonu, a potem samolotu, pozwoliło nam spojrzeć na świat z lotu ptaka. To była wielka inspiracja – świat stał się nagle mniejszy, a kompozycja obrazów mogła być bardziej śmiała.
- **Wieża Eiffla i Wystawy Światowe:** Zbudowanie Wieży Eiffla było symbolem potęgi inżynierii i postępu. Wystawy światowe, jak ta w Paryżu, pokazywały wszystkie te nowe cuda techniki.
- **Fotografia:** Obok nowych maszyn pojawiła się fotografia! Maszyna mogła rejestrować świat szybciej i precyzyjniej niż pędzel malarza. Artyści musieli wymyślić, czym sztuka jest teraz – skoro aparat robi zdjęcia i dokumentuje rzeczywistość, co ma robić obraz? Jak uczynić malarstwo czymś nowym?
- **Sztuka dla każdego** – plakaty: Dzięki nowym technikom druku, sztuka przestała być tylko w pałacach i prywatnych galeriach. Barwne plakaty, jak te autorstwa Alfonsa Muchy, stały się widoczne na ulicach, promując wydarzenia i produkty. Sztuka wyszła do ludzi!

NOWOCZESNOŚĆ I WSPÓŁCZESNOŚĆ

Witamy w sali, gdzie sztuka staje się wielkim eksperymentem! Tutaj artyści pokazują, że jedynym ograniczeniem jest wyobraźnia. Zobaczycie, jak twórcy odeszli od wiernego malowania rzeczywistości, by skupić się na emocjach, wrażeniach i przekraczaniu wszelkich reguł. To jest świat, w którym wszystko może być sztuką!

Odkryj dadaizm: antysztukę

Zacznijmy od dadaizmu – ruchu artystycznego, który chciał pokazać, że sztuka nie musi być poważna ani piękna. Artyści, tacy jak Marcel Duchamp i Man Ray, wykorzystywali gotowe przedmioty codziennego użytku – z francuskiego zwane *ready-mades* – i ogłaszali je dziełami sztuki. Zobaczcie słynną „Fontannę” (to tak naprawdę pisuar!), „Suszarkę do butelek”, „Podarunek” (żelazko z igłami), czy inną wersję „Mony Lisy”.

Zrób to sam, dadaisto!

Przygotowaliśmy dla Was kącik Dada. Użyjcie zebranych przedmiotów codziennego użytku (np. starych kluczy, sprężyn, skrawków materiału) i ułóżcie z nich własną instalację artystyczną i nadajcie jej nazwę!

Kubistyczne miasto

Spójrzcie na obraz Alberta Gleizesa, „Kubistyczny Pejzaż, Drzewo i Rzeka”. Czy ten krajobraz wygląda realistycznie? Kubieści lubili rozбивać kształty na geometryczne figury! Postrzegali świat z wielu stron jednocześnie, a potem składali go w nowy, zaskakujący sposób.

Stwórz Kubistyczne Miasto!

Obok wiszącego pejzażu czekają na Was wielkie, miękkie, geometryczne klocki. Wcielcie się w architektów i zbudujcie z nich swoje własne kubistyczne miasto lub abstrakcyjną rzeźbę. Bawcie się prostopadłościanami, walcami i trójkątami!

Linia i kolor: Abstrakcyjne kompozycje

Tutaj rządzą linia, kształt i kolor, bez przedstawiania cokolwiek realnego. To jest sztuka abstrakcyjna!

 Kandinsky i emocje: Zobaczcie „Kompozycję VIII” Wassily’ego Kandinskiego. Mówił, że kolory i kształty mogą wyrażać emocje, tak jak muzyka. Użyjcie filcowych elementów obok i spróbujcie ułożyć własną kompozycję inspirowaną dziełem, wyrażającą radość, spokój lub zmartwienie.

 Piet Mondrian i porządek: Dalej, obraz Pieta Mondriana, „Kompozycja w Czerwieni, Żółci, Błękitnie i Czerni”. To neoplastycyzm. Tylko proste linie i podstawowe kolory! Spróbujcie ułożyć podobny, bardzo uporządkowany wzór z przygotowanych klocków.

Sztuka ulicy: Graffiti i Street art

Sztuka wyszła z galerii i trafiła na ulice! Graffiti i street art to sztuka, która często wyraża poglądy, krytykuje, albo po prostu dodaje koloru miastu.

 Zostań streetartowcem!

Obok prawdziwego graffiti namalowanego sprayem, czeka na Was specjalna folia. Możecie użyć szablonów i markerów do odbijania kształtów lub spróbować narysować swój własny, unikalny tag – czyli artystyczny podpis – na „murze” naszej galerii!

 Podłogowa gra planszowa: „Skok na sztukę”

Nie zapomnijcie o naszej gigantycznej grze planszowej na podłodze. Rzućcie wielką kostką i skaczcie po polach. Czekają Was zadania i pytania, które pomogą Wam odkryć jeszcze więcej tajemnic sztuki nowoczesnej i współczesnej!

Gratulacje!

Dotarliście do końca naszej wystawy! Jesteście prawdziwymi Odkrywcami Sztuki! Przeszliście przez wszystkie sale i odkryliście największy sekret: sztuka to supermoc, która ciągle się zmienia! Nauczyliście się, że malarze i rzeźbiarze przeszli drogę od wiernego malowania świata, aż do tworzenia miast z klocków i malowania na ulicy. Pamiętajcie: w sztuce nie ma złych pomysłów – najważniejsze jest, by myśleć inaczej, szukać nowych rozwiązań i używać własnej wyobraźni!

To, co dzisiaj stworzycie mali artyści?

Do zobaczenia!

Wystawa edukacyjna dla dzieci

Odkrywcy Sztuki

śladami artystów

13 października – 12 grudnia 2025

Dom Handlowy Klimczok, ul. Cyniarska 11, Bielsko-Biała

Organizator: Instytut Kultury Miejskiej – Miasto Splotów

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Dofinansowano z budżetu Miasta Bielsko-Biała

Zespół projektowy:

Projekt i koordynacja wystawy – Aleksandra Kozik

Produkcja – Rafał Sakowski

Nadzór merytoryczny/kuratorka – Justyna Łabędź

Koordynacja edukacyjna – Franciszek Gołębiowski

Projekty graficzne – Maria Nowak

Projekt multimediiów – Tomasz Paluch, Michał Szumlański,
Bianka Urban

Konsultacje merytoryczne – Małgorzata Jankowska,
Wzorro Design

Muzyka – Krzysztof Maciejowski

Zespół organizacyjny: Krzysztof Kaczmar, Edyta Ruta,
Bożena Wiśniewska, Natalia Tomiczek, Robert Marciniak,
Grzegorz Sowa, Alicja Banasik, Marek Klimek, Robert Babiec,
Roman Byrdy, Rafał Dziadek, Marek Michalski, Jakub
Olearczyk, Nikodem Olearczyk, Janusz Kurdys, Łukasz
Tomiczek, Robert Biegun, Marcin Telega.

Miasto
Bielsko-Biała

BB Bielsko-Biała
2026 Polska
Stolica
Kultury

Dofinansowano ze środków Ministra
Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

